

คำนำ

คำอธิบายในประเด็นเกี่ยวกับความคิดหรือโลกทัศน์ที่ปรากฏอยู่ในความเชื่อเรื่องผี ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องของชีวิตและความตายในบริบทวัฒนธรรมของชาว “ผู้ไท” ปรากฏมาเป็นเวลานานแล้ว แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าเอกสารที่ถูกเผยแพร่ออกมาจากบุคคลที่มีฐานะเป็นผู้รู้ในสังคมหรือเป็นนักวิชาการ ได้พยายามอธิบายถึงประเด็นดังกล่าวภายใต้กรอบความคิดบางประการ อำนาจของภาษา (discourse) และคำอธิบายที่เกิดจากงานเขียน (writing) ได้สร้างภาพร่างของความเป็นตัวตน (subjectivity) ของชาวผู้ไท จนในที่สุดภาพร่างเหล่านั้นได้ก่อรูปขึ้นเป็นจินตภาพแห่งอัตลักษณ์ (imaginary identity) และถูกผูกติดเป็นตราประทับความเป็นผู้ไทให้คงอยู่แต่นั้นมา

การตรวจสอบคำอธิบายเรื่องผี ชีวิต และความตายในวัฒนธรรมของชาวผู้ไทในที่นี้เป็นความพยายามที่จะบอกว่าไม่มี “ความจริง” หนึ่งเดียวเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นระเบียบโครงสร้างแห่งความเชื่อ และสิ่งที่เคยยอมรับว่าเป็นความจริงนั้นก็ถูกรอบงำไว้ด้วยวาทกรรมบางอย่างลงตาให้เชื่อนั่นคือตัวแทนจริงแท้ทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ และในที่สุดทำให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ที่คงที่ อำนาจเบ็ดเสร็จทางความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นมาดังกล่าวส่งผลให้ความรู้ทั้งหลายซึ่งถูกประมวลขึ้นมากลายเป็นความจริงที่ถูกเชื่ออย่างสงบเสงี่ยมที่จะตั้งคำถาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจของคำอธิบายที่มาจากบุคคลที่สังคมจัดวางตำแหน่งว่าเป็นนักวิชาการ ซึ่งได้สร้างสิ่งที่ต่อมากลายเป็นคัมภีร์ทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การศึกษาในลักษณะนี้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในการศึกษาทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่น่าคิดต่อไปว่าอำนาจของความรู้ที่กล่าวมานี้ไม่ได้มีผลเพียงแค่กักขังคนอ่านที่สนใจจะเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ เท่านั้น แต่ถ้าคำอธิบายชุดเดียวกันได้ทำให้ชาวผู้ไทเชื่อตาม และผูกติดกับสิ่งที่ถูกกำหนดว่าเป็นความจริงในวัฒนธรรมของพวกเขาแล้ว ต่อไปเราจะมีวิธีการทำความเข้าใจวัฒนธรรมเหล่านี้จากคำอธิบายของคนในสังคมนั้นอย่างไร

งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นความพยายามตั้งคำถามต่อประเด็นดังกล่าว โดยการตรวจสอบองค์ความรู้ชุดเดิมจากข้อมูลใหม่ที่ได้มาจากการศึกษาภาคสนาม ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจต่อความหมายเข้าวัฒนธรรมของชาวผู้ไท ในแง่มุมต่างออกไป